

Nieuwsbrief

nr. 31 oktober 2014

Loonwerkbedrijf Jolink Jan met aardappelrooimachine

In deze Nieuwsbrief onder meer

- Interviewwerkgroep, Harry Mulder
- Kleuterschool 2
- Straatnamen 3
- Van Ginkel
- Jolink
- Nijnatten-Doffegnies

Voorwoord

→ In deze najaarsnieuwsbrief blijkt de Diepenveense historie behoorlijk te leven, zeker als de geschiedenis duidelijke raakvlakken met het heden vertoont.

Centraal in deze uitgave staan twee artikelen over Diepenveense ondernemers met een rijk verleden, die net met hun bedrijf gestopt zijn: van Ginkel en Jolink. Harry Mulder heeft zich verdiept in het ontstaan en groei van de winkel van van Ginkel. Samen met Herman en Hanneke Denekamp heeft Harry hetzelfde gedaan met het bedrijf van Jolink. Dezelfde Harry is trouwens het onderwerp van het halfjaarlijkse interview

met een werkgroep van de HVD. Inke Mensink heeft haar tweeluik over de Diepenveense kleuterschool rond. Zij maakt ons deelgenoot van het tweede deel van haar zoekwerk naar de geschiedenis van het dorpse kleuteronderwijs. Herman Denekamp schreef zijn derde deel over Diepenveense straatnamen en de geschiedenis die daarachter schuilt. Lamberthe de Jong tenslotte deed research naar een schrijfster met Diepenveense roots: Nijnatten-Doffegnies. Voor u ligt hiermee een gevarieerd en dik nummer, waarin u tevens een uitnodiging van het bestuur vindt voor de Historische Avond in november.

Uitnodiging voor de historische avond – 13 november 2014

De Historische Vereniging Dorp Diepenveen e.o. heeft het plezier u hierbij uit te nodigen voor de Historische Avond op 13 november aanstaande in het Hof van Salland. Deze Historische Avond bestaat uit een lezing en een presentatie.

Marcel Overbeek verzorgt een lezing over het industrieel erfgoed in de regio Salland, met het accent op het erfgoed in Diepenveen/Deventer en omgeving. In deze lezing maakt u kennis met de boeiende en gevarieerde wereld van het industrieel erfgoed, met objecten als gemalen, watertorens, stations, fabrieken, straatmeubilair etc. Marcel is lid van de Zwolse Historische Vereniging en bestuurslid van de Landelijke Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN). Hij is webbeheerder van de website: www.industrieelerfgoed.nl. Hij heeft o.a. een routegids langs

industrieel erfgoed in Zwolle geschreven.

Tijdens de pauze kunt u onder het genot van een kopje koffie (of iets anders verfrissends) genieten van de presentaties die door enkele werkgroepen van de Historische Vereniging zullen worden verzorgd. Na de pauze presenteren we een 'klankbeeld' van Fons Rouwhorst onder de titel 'Beelden uit de oude Achterhoek – Veurbiej & Alles gaat wieter'. We gaan zo'n 50 tot 100 jaar terug in de tijd om het leven op het platteland van de Achterhoek aan de hand van oude foto's en verhalen opnieuw te beleven.

Wij hopen u te mogen verwelkomen tijdens onze Historische Avond die begint om 20.00 uur (de zaal is open vanaf 19.30 uur).

Incasso

Vanwege de invoering van IBAN is er dit jaar nog geen automatische incasso uitgevoerd van de contributie van de Historische Vereniging. Het is met de invoering van IBAN verplicht om de incasso aan te kondigen bij de geïncasseerde (leden van de vereniging). Voortaan zal in de voorjaarsnieuwsbrief de aankondiging staan dat het contributiegeld op een bepaalde datum geïncasseerd wordt. In 2014 is dat 1 november. Op uw bankafschrift zal staan:

lidnr: xxx omschrijving: Contributie 2014. Kenmerk machtiging/incassant ID:

Mndt - xxx(lidnr) - xx - xx - xxxx(datum)

NL13ZZZ080837070000 transactiereferentie 2014xxxx - xxxx (ingevuld door de bank)

Het geïncasseerde bedrag is €11,50.

De leden die geen machtiging hebben afgegeven, hebben per brief een verzoek ontvangen om betaling van de contributie. Daarbij zit een machtiging die u kunt invullen en opsturen naar de penningmeester. Het bestuur streeft ernaar om de contributie geheel per machtiging te mogen innen. We zitten nu op 70% incasso. Voor degene die de machtiging al heeft opgestuurd: dank. Mocht u geen machtiging meer hebben, dan kunt u er één aanvragen bij de penningmeester:

Jan Harmelink, penningmeester/ledenadministratie,
j.harmelink@xs4all.nl

Periodiek van de Historische Vereniging Diepenveen Dorp en Omgeving, opgericht november 1998. ISSN 1569-7878. Verschijnt tweemaal per jaar. • **Contributie:** € 11,50 per gezin per kalenderjaar • **Bestuur:** Tom Masselink (voorzitter), Hans van de Poel (secretaris), Jan Harmelink (penningmeester), Wilbert Derksen (interviewgroep), Jan van Ginkel (verzamelgroep), Leo Hattink, Harry Mulder (fotografie, Jan Nieuwenhuis (foto-onderzoekgroep), Joop Overmaat (foto-archiefgroep), Annie de Ruiten-Vossebelt, Ben Droste (pr-groep). • **Correspondentieadres:** Hans van de Poel, Wetermansweg 15, 7431 RC Diepenveen • **E-Mail:** info@historischeverenigingdiepenveen.nl • **Website:** www.historischeverenigingdiepenveen.nl • **Verzameladres historische artikelen en foto's:** Jan van Ginkel, Dorpsstraat 2, 7431 CK Diepenveen • **Expositie- en werkruimte:** In de vitrine van de Openbare Bibliotheek in Diepenveen (Burgemeester Crommelinlaan 1, 7431 HC Diepenveen) worden wisselende collecties historisch materiaal geëxposeerd. Contactpersonen Gerry Berends-Kelder en Theo Hoetink. Op dinsdagmiddag is van 14.30 tot 16.00 uur de fotoarchiefgroep (FAG) in de bibliotheek aanwezig • **Redactie, PR-groep:** Ben Droste, Dieneke Nijenhuis (tekstredactie), Ap Smeenk, Gea Zieverink (vormgeving), Rudi Steenbruggen (eindredactie) • **Illustraties:** Harry Mulder (nieuwe foto's) en FAG (fotoarchiefgroep), tenzij anders vermeld • **Druk:** De Kroon, Olst • © Historische Vereniging Diepenveen Dorp en Omgeving

Korte Berichten

→ Oostenrijker troeft Diepenveens af

Het Dorpsfeest nieuwe stijl is net achter de rug. In het Deventer Dagblad van 4 juni 1984 lezen wij dat exact dertig jaar geleden een Oostenrijker Diepenveens schutterkoning werd. Ene Franz Scheiner was alle Diepenveense scherpschutters te snel af door de vogel van de 14 meter hoge paal te schieten. Franz Scheiner was hier ter afsluiting van de Diepenveens-Oostenrijkse feestweek.

→ Kozakkenlinde

Aan de Kozakkenweg in Diepenveen staat een Hollandse linde. De gehavende boom wordt de Kozakkenlinde genoemd en is volgens de overlevering meer dan 500 jaar oud. Tweehonderd jaar geleden, in november 1813, kwamen Kozakken naar Diepenveen om Deventer te belegeren. In Diepenveen gebruikten de Kozakken de hooggelegen linde als uitkijkpost en als plek voor bijeenkomsten. Vanaf die locatie konden zij Deventer en vooral de Noordenbergpoort (huidige Gibsonstraat) in de gaten houden. Deze markante linde is een nationale beroemdheid nu het radioprogramma Vroege Vogels (VARA) er aandacht aan besteedde. Het fragment is te beluisteren op: [http://vroegevogels.vara.nl/Fragment.150.0.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=368727&cHash=37ece149fb-784f0b75406d572b0ba95a](http://vroegevogels.vara.nl/Fragment.150.0.html?&tx_ttnews[tt_news]=368727&cHash=37ece149fb-784f0b75406d572b0ba95a)

→ Oud Rande

Aan het begin van de 19e eeuw heeft iemand (waarschijnlijk Cost of Budde) een maquette gemaakt van Oud Rande. Deze is ongeveer 30 centimeter breed en 38 centimeter hoog. De maquette heeft tot 1 juli in het museum in Deventer gestaan, en is daarna naar Zwolle ter depot gegaan. Wellicht hierover in een komende nieuwsbrief meer, maar om u toch een blik te gunnen hierbij een afbeelding van de maquette.

→ Bibliotheek verplaatst

Het zal u niet ontgaan zijn dat de bibliotheek onlangs van de Crommelinlaan is verhuisd naar het vernieuwde Dorpshuis. Sinds 1986 zat de bieb aan de Crommelinlaan, en sinds 2003 had de HVD een overeenkomst om het archief van de vereniging aldaar te beheren. Dit resulteerde o.a. in een vitrine waarin een wisselende collectie van historische, Diepenveense attributen werd tentoongesteld. Hoe dit nu verder gaat, is nog onbekend. Wel bekend is dat de Diepenveense Bieb, opgericht op initiatief van Lien Roetert Steenbruggen, sinds 1918 bestaat. Bijna 100 jaar dus! Misschien dat in een volgend nummer deze geschiedenis nader uitplozen wordt.

Fotograferen voor de Historische Vereniging Diepenveen

Inke Mensink

In het kader van de artikelenreeks over de werkgroepen van de Historische Vereniging Diepenveen dit keer een gesprek met Harry Mulder. Zijn betrokkenheid bij het fotograferen van en in Diepenveen begon eind jaren negentig van de vorige eeuw. Toen werd duidelijk dat de herindeling van de Gemeente Deventer onvermijdelijk was. De Gemeente Diepenveen verloor haar zelfstandigheid en ging deel uit maken van de gemeente Deventer.

De Gemeente Diepenveen besloot destijds om aan iedere inwoner van haar gemeente als aandenken een boek te schenken, 'In de schaduw van de stad' genoemd. Dat boek moest nog geschreven worden. Hiervoor werden auteurs aangetrokken en daarnaast werd een klankbordgroep geformeerd. Een aantal inwoners van de dorpen Lettele, Okkenbroek, Schalkhaar en Diepenveen maakte daar deel van uit en ook een medewerker van het stadsarchief, Teun Kloosterboer. Doel van de werkgroep was het verzamelen van oude foto's, die dienst zouden kunnen doen als illustratie-materiaal bij de teksten van het te maken herinneringsboek. Lamberthe de Jong nam de coördinatie daarvan op zich.

Een groep Diepenveners, waaronder Lamberthe de Jong en Wim Roetert, had in ongeveer dezelfde tijd een initiatiefgroep geformeerd om tot de oprichting van de Historische Vereniging Diepenveen te komen. Vanuit deze groep werd door Lamberthe de Jong aan Harry Mulder gevraagd deel te gaan uitmaken van bovengenoemde klankbordgroep en om lid te worden van de op te richten Historische Vereniging Diepenveen. "Dan kun je mooi foto's maken", aldus Lamberthe. Op deze vraag werd door hem enthousiast gereageerd. Harry Mulder verzamelde oude foto's, maar maakte op verzoek van één van de auteurs van de herinneringsboeken, Wim Coster, ook foto's van historische gebeurtenissen, zoals de vervanging van het 'bebouwde kom' bord van Diepenveen, toen de gemeente definitief opgeheven werd. De deelname aan de klankbordgroep en de Historische Vereniging i.o. en het fotograferen daarvoor, leidde er logischerwijs toe dat bij het oprichten van de Historische Vereniging Diepenveen aan hem gevraagd werd om foto's te maken van bijzondere situaties

en gebeurtenissen in het dorp. Ook ging hij deel uit maken van het bestuur van de Historische Vereniging. Bestuurslid is hij nog steeds. "Zo blijf ik op de hoogte van wat er speelt binnen de Historische Vereniging en het is ook fijn om in groepsverband met elkaar samen te werken. De wijze van vergaderen van het bestuur is in de loop van de tijd wel wat veranderd. Er wordt nu minder en wat zakelijker vergaderd dan vroeger."

"In eerste instantie kreeg ik van bestuur en werkgroepen verzoeken en opdrachten om foto's te maken van relevante gebeurtenissen en veranderingen in Diepenveen. Vroeger was het een vanzelfsprekendheid dat ik werd ingeschakeld. Nu is dat helaas wat verwaterd en komt het meer neer op eigen initiatief. Dat betreurt ik. Ik zou het op prijs stellen als ik van dorpsgenoten een berichtje krijg als er iets specifiek te gebeuren staat, dan kan ik er een mooie foto van maken voor het fotoarchief van de Historische Vereniging. Ik fotografeer nu zo'n 30 jaar en iedere keer is het weer een uitdaging om kwalitatief goede foto's te maken. De voorbereidingen probeer ik zo zorgvuldig mogelijk te doen. Ik besteed er dan ook veel tijd aan om een goede compositie en een juiste lichtinval te krijgen. Door praten en overleg met andere fotografen krijg ik meer inzicht in het wezen van de fotografie. Door kritisch naar mijn werk te kijken probeer ik ook technisch steeds betere foto's te maken van de geschiedenis van morgen."

De lange weg naar een eigen gebouw voor het kleuteronderwijs in Diepenveen (deel 2)

Inke Mensink

In een eerder artikel is geschetst hoe de eerste kleuterschool van Diepenveen werd opgericht in 1946 in een tijdelijke huisvesting in het (niet meer bestaande) gebouw van de Christelijke Belangenvereniging. In dit artikel meer over de tussenstap van bijzonder (neutraal) onderwijs naar openbaar onderwijs in een houten noodgebouw en uiteindelijk zelfs een tweede openbare kleuterschool in een stenen gebouw. Maar voor het zover is, is er nog een hele strijd te voeren en is er veel burgerparticipatie nodig om de financiële eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Ook wordt de gemeente onder aanvoering van burgemeester Crommelin steeds actiever en de rijksoverheid steeds bemoeizuchtiger. De rol van het schoolbestuur verdwijnt geleidelijk naar de achtergrond.

→ Financien

De start van het kleuteronderwijs in Diepenveen was moeilijk. Gebrek aan geld blijft ook in 1948 een voortdurend probleem. Op allerlei manieren wordt getracht daarin te voorzien. Zo vraagt het bestuur op 3 april 1948 f 255 subsidie voor de aanschaf van meubilair vanwege de snelle groei van de school. Dit wordt geweigerd want er is immers subsidie verleend voor de exploitatie. Wel mag men banken lenen van de openbare lagere school “tot wederopzegging door de gemeente”. Voor het houden van zomerfeesten op 23, 24 en 25 juli 1948 krijgt de kleuterschoolvereniging toestemming. De netto-opbrengst mag ten goede komen aan het onderwijs.

Op 25 juni 1948 bericht het bestuur van de bijzondere kleuterschool aan B en W dat de geldmiddelen uitgeput zijn. De gemeentelijke bijdragen werden namelijk na het boekjaar, zijnde het kalenderjaar, pas uitgekeerd nadat de financiële administratie van dat jaar was opgesteld en akkoord bevonden. Als reactie daarop laten B en W op 3 juli 1948 per brief weten dat er een voorschot van 50% van de gemeentelijk subsidie over het jaar 1948 verstrekt zal worden. Het hoofd van de school, Annie Bussink, ontvangt twee keer per jaar salaris, namelijk bij de periodieke betalingen van de gemeentelijke subsidie. Het schoolgeld en andere, niet gemeentelijke, inkomsten zoals donaties werden gebruikt om de andere

leidsters, de werkster, de brandstof (turf en petroleum) en het materiaal voor de kleuters te betalen. “Alles waar nog iets van gemaakt kon worden werd bewaard”, zegt Annie Bussink nu over die tijd, “met niets moest je iets in beweging houden”.

Op 30 september 1948 geven B en W weer toestemming voor het houden van een bazaar op 6 november. Opperwachtmeester van Koeveringe van het korps rijkspolitie, post Diepenveen, rapporteert op 1 oktober aan de burgemeester dat de verkoop van de alcoholvrije dranken in een lokaal van een onderwijsinstelling de goedkeuring behoeft van de Commissaris van de Koningin. Ook kende ‘artikel 3 van de Verordening voor de heffing en de invordering van een belasting op openbare gemakkelikheden’ volgens deze consciëntieuze politiemann geen vrijstellingsmogelijkheid voor de belasting. Uit zijn rapport blijkt dat na de bazaar kan worden gedanst : “Het bestuur stelt zich voor tien cent per dans en per paar te laten betalen”. Het College verleent op 9 oktober toch vrijstelling van de gemakkelikhedsbelasting. De bazaar gaat door!

→ Verantwoording

Op 17 november 1948 heeft de penningmeester de jaarcijfers over het boekjaar 1 mei 1947 - 30 april 1948 gereed. Er is inmiddels ruim f 500 gespaard in een fonds voor een nieuwe school. De donaties brachten f 1.033 op, het schoolgeld f 897,35, de kermis f 581, het Sinterklaasfeest f 56 en de subsidie was f 1227. De salarissen en sociale lasten bedroegen f 2.471,64, de huur nog steeds f 200. Voor de verwarming volstond f 49, voor de leermiddelen f 140 en voor het schoonmaken f 417.

→ Sinterklaasfeest

Het Sinterklaasfeest, dat in 1948 een batig saldo van 56 gulden opbracht, was het hoogtepunt van het kleuterschool jaar. De voorzitter van het bestuur, de

heer Gerdingh, speelde voor Sinterklaas. Hij arriveerde op een witte schimmel en werd ingehaald met muziek. Het feest werd het ene jaar in café Paalman gevierd en het andere jaar bij café Bloemendaal en het hele dorp kon erbij aanwezig zijn. De kinderen kwamen verkleed en voerden een toneelstukje op. Daarnaast mocht elk kind een door de onderwijzeres geschreven gedichtje voordragen dat paste bij hun interesse en persoonlijkheid. De kinderen kregen een cadeautje, wat snoep en een sinaasappel. Daar was in het dorp voor gecollecteerd door bestuur, leerkrachten en andere dorpsgenoten. Van het tientje dat er in het schoolbudget gereserveerd was voor het Sinterklaasfeest werd crêpepapier gekocht om versieringen te maken.

→ Toezicht

Eén keer per jaar bezocht een rijksinspecteur de kleuterschool en deze rapporteerde aan de gemeente. Naar aanleiding van de rapportage van de inspectie schrijft de gemeenteambtenaar belast met het onderwijs in januari 1949 dat het leerplan in school was opgehangen aan de binnenkant van een kast: "Dit leerplan is noch door uw college goedgekeurd noch getekend". De ambtenaar vraagt aan B en W of het negeren van deze subsidievoorwaarde moet leiden tot het opnieuw aanschrijven van het schoolbestuur. Vastgesteld werd dat de school inmiddels 75 leerlingen telde. Naar aanleiding van de brief van de toezichthoudend ambtenaar wijst het College van B en W in een brief d.d. 11 mei 1948 het bestuur op het niet voldoen aan punt 6 van de subsidieregeling. Op 19 januari 1949 constateren B en W dat het leerplan nog steeds niet is ingediend: "Dit dient onverwijld te geschieden, zulks ter voorkoming voor U van moeilijkheden". Nog diezelfde dag wordt dit leerplan van een half A4 ingediend en op 10 februari 1949 goedgekeurd door B en W. Het leerplan bestaat uit een specificatie van de vakanties en bijzondere vakantiedagen zoals de Overijsselse biddag voor het gewas en de dankdag daarvoor en de dag van het sinterklaasfeest. Onderwijskundige eisen ontbreken in het leerplan. Het College eist ophanging van dit 'leerplan' op een voor ieder zichtbare plaats in het leslokaal.

→ Schoolgeld

Op 19 juli 1949 bericht de schoolinspectie ('De schoolopziener van het Kleuteronderwijs in District 8, Derde Hoofdinspectie') dat de uitgaven van de school eigenlijk te hoog zijn en de inkomsten te

laag. De schoolopziener adviseert een progressieve schoolgeldheffing naar inkomen, waarbij aan de laagste inkomens (jaarinkomen f 1.000 tot f 2.000) f 1,30 per maand kan worden gevraagd en aan de hoogste inkomens (f 6.000 – f 7.000 jaarinkomen) f 4,25 per maand. Het Bestuur roept daarop de ouders onder toezending van een afschrift van de brief van de inspectie op voor overleg met het bestuur. Van de zes inkomensklassen behoorden slechts 6 leerlingen tot de drie hoogste groepen en 12 tot de allerlaagste groep. Het bestuur verzoekt de gemeente in 1949 om de subsidies te verhogen en de Provinciale Overijsselse Stichting voor sociaal en sociaal-cultureel werk heeft in dat licht op 30 december 1949 aan B en W een vertrouwelijk rapport uitgebracht over de subsidiëring van alle kleuterscholen in Overijssel. Op grond van dit rapport schrijft B en W op 6 januari 1950 het volgende: "Wij menen dat onze gemeente een zeer goed figuur slaat bij de subsidiëring van het kleuteronderwijs en dat het niet verantwoord is, daarvoor een nog hoger bedrag uit te trekken". Gezien lagere subsidies elders van f 11,30 per leerling per jaar tegen f 18,60 tot f 22,80 in Diepenveen suggereert de gemeente opnieuw om de ouders meer te laten betalen. Het bestuur stelt dat op grond van de inkomensverhoudingen van de ouders dat inkomensgerelateerde schoolgelden ook tot lagere donaties leiden en per saldo het totale tekort zo niet kan worden gedekt. Het bestuur vraagt om een compromis met een hoger subsidie. En aldus geschiedt.

→ Opkomst van het rijkstoezicht

Het rijkstoezicht op het onderwijs wordt in de loop der jaren strenger. Op 12 februari 1951 schrijft de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid het bestuur dat de lokalen te weinig geventileerd zijn en te weinig licht toelaten. Omdat de lokalen 's avonds door andere verenigingen worden gebruikt "zijn zij zeer stoffig en voor de kleuters ten enenmale ongeschikt". De Inspecteur zou graag zien dat "na het gedogen van die situatie in de zomer (het milde jaargetijde), U met augustus een nieuwe school betrok, daar ik niet kan toestaan, dat opnieuw een winter op deze wijze wordt ingegaan". In maart 1951 probeert de gemeente een houten noodwoning van 15 x 5 m als lokaliteit voor de kleuterschool goedgekeurd te krijgen door de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid. Deze vraagt om een nadere inspectie van dat plan, ziet het als een tijdelijke oplossing en oppert -gezien de omvang van het gebouw- de leeftijdsgrens voor de kinderen wat hoger te stellen.

→ Afkeuring gebouw

Op 19 mei 1951 meldt het schoolbestuur bij de burgemeester dat de Inspecteur van de Volksgezondheid het bestaande schoolgebouw afkeurt. "Dientengevolge hebben wij een tekening laten maken van de nieuw te bouwen kleuterschool en aan deze instantie ter beoordeling opgezonden hetwelk door hem gewenst werd." De gemeente wordt nu heel boos want de rijksinstantie had de gemeente niet geïnformeerd. Diverse procedures zijn niet goed gevolgd: 'Wat betekent nu zo een onwettig gedoe?' is aangetekend in het archiefdossier. De tijd schrijdt voort. Op 22 december 1951 schrijven B en W dat de voor 1950 verhoogde subsidie niet voor 1951 geldt. Op 29 februari 1952 schrijven zij echter aan het College van GS voor het kleuteronderwijs de bijdrage per leerling te verhogen van fl. 12 tot fl. 22 per leerling. Het aantal leerlingen is inmiddels gemiddeld over

het jaar 79. Op 6 maart 1953 schrijven B en W aan de heer Reitsma uit Borgele, die zich bereid heeft verklaard kosteloos een ontwerp te maken voor een eventueel te bouwen kleuterschool, het volgende: "Wij hebben deze brief in handen gesteld van het Bestuur dier school ter kennisneming. Mocht t.z.t. worden overgegaan tot bouw van een dergelijke school, dan zal ongetwijfeld van Uw van burgerzin getuigend aanbod worden gebruik gemaakt".

→ Andere tekortkomingen

Bij brief van 16 juli 1953 kaart de onderwijsinspectie bij de gemeente opnieuw aan dat er niet adequaat kleuteronderwijs gegeven kan worden, o.a. door de gebruikte locatie en dat veranderingen nodig zijn. Een hogere subsidie per leerling (f 40) wordt gesuggereerd onder de volgende condities: 1 personeel gediplomeerd of ten minste in opleiding, 2 het gebouw moet aan minimumeisen voldoen, 3 het gebouw moet niet voor andere doeleinden worden gebruikt, 4 het ontwikkelingsmateriaal moet op peil zijn, 5 de toelatingsleeftijd van de kleuters enz. Ook heeft de inspectie opmerkingen over het ontbreken van keuringen op tbc van leerkrachten en het ontbreken van een absentielijst.

Op 28 juli 1953 schrijven B en W een boze brief aan het bestuur over de genoemde rapportage van de schoolopziener: "Hieruit blijkt, dat er van een verantwoord onderwijs aan Uw school geen sprake is (letterlijk overgenomen uit het rapport). De oorzaak daarvan is natuurlijk niet in hoofdzaak Uw schuld, want het gebouw is totaal ongeschikt en U kunt niet zorgen voor een ander gebouw, maar ". Dan volgen in de brief letterlijk van de Inspectie overgeschreven opmerkingen over ontbrekende tbc-keuringen, hygiëne, niet ordentelijk opgeborgen materiaal en het ontbreken van een absentielijst. De sfeer is dus wat grimmig aan het worden, maar de ondeugdelijk gevonden locatie blijft nog jaren in gebruik.

De geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid te Zwolle schrijft op 16 maart 1954 aan de secretaris van de Kleuterschoolvereniging Diepenveen over het gebouwtje dat toen in gebruik was als kleuterschool: "Dit is wel heel treurig! Dit sombere, vieze, stoffige lokaal, waar nauwelijks licht door de te kleine ramen kan binnen vallen is mijns inziens absoluut onverantwoord als 'kleuterbergplaats'. De naam kleuterschool meen ik dan ook hier aan te moeten onthouden. Ik zal mij over dit gebouw verstaan met de inspectrice van het kleuteronderwijs en nagaan of dit lokaal niet afgekeurd kan worden voor kleuteronderwijs".

→ **Subsidie verordening bijzonder kleuteronderwijs**

In 1954 verzoeken de besturen van de bijzondere kleuterscholen in de gemeente Diepenveen om een subsidieverordening voor de bijzondere kleuterscholen op te stellen. Tevens verzoeken zij om verhoging van de subsidie. Ter voorbereiding van een dergelijke subsidieregeling, wordt vanuit de gemeente Diepenveen bij de gemeenten Olst, Holten, Raalte en Gorssel geïnformeerd hoe zij het bijzonder kleuteronderwijs subsidiëren. Hun antwoorden stemmen de gemeente Diepenveen tevreden. Met een kanttekening in het dossier voorzien van uitroeptekens, wordt aangegeven dat de Diepenveense subsidie aan de hoge kant is. In de verordening worden ook eisen gesteld t.a.v. de opleiding van de leerkrachten en de benoemingsprocedure, de werkinstructie voor het personeel, het werkplan, de schooltijden en het gebouw. In artikel 12.4 staat dat de lokaliteiten voor geen andere doeleinden dan kleuteronderwijs mogen worden gebruikt. De gemeente verbindt hier echter geen consequenties aan. Het oude gebouw blijft in gebruik. Op 1 januari 1955 treedt de subsidieverordening bijzonder kleuteronderwijs in de gemeente Diepenveen in werking, die meer bevoegdheden aan de gemeente toekent en eisen stelt aan de verantwoording van de schoolbesturen. Uit de interne berichtgeving bij de gemeente blijkt er nog wel wat te kunnen verbeteren. De administratie van de school is volgens de gemeente zeer slordig en onoverzichtelijk bijgehouden. Zo ontbreken bv. bewijsstukken van uitbetaalde salarissen en de inhoudingen van loonbelasting en premies sociale verzekering zijn niet op de juiste wijze geschiedt. Desalniettemin wordt voorgesteld het negatieve exploitatietekort van f 2.732,50 te subsidiëren.

→ **Nieuwe wet op het kleuteronderwijs**

Op 1 februari 1956 treedt een nieuwe rijkswet op het kleuteronderwijs in werking. Daarin staat onder meer dat als een groep van ten minste 30 ouders een gemotiveerd verzoek indient om een kleuterschool op te richten, hier binnen 3 maanden over beslist moet worden. Van deze kans wordt snel gebruik gemaakt. Als opvolger van de bestaande Vereniging bijzondere kleuterschool Diepenveen wordt op 27 februari 1956 de Stichting Kleuterschool Diepenveen opgericht. In februari 1956 gaat er een ongedateerd verzoek naar de Raad van Diepenveen voor een openbare kleuterschoolvoorziening in het dorp, ondertekend door 42 ouders, vergezeld door een lijst met namen van 54 potentiële kleuterschoolleerlingen. De gemeente geeft hier gehoor aan. Men moet wel en zo leidt het particuliere initiatief van het bestaande 'bijzonder onderwijs' in een gehuurd gebouw tot 'openbaar onderwijs' in een gemeentelijke lokaliteit. Op 8 Maart 1956 stellen B en W van Diepenveen aan de raad voor over te gaan tot de oprichting van een openbare kleuterschool. Het raadsbesluit behoeft de goedkeuring van GS. Het is ook de hoogste tijd. Het gebouw van de Christelijke Belangenvereniging vertoont steeds meer gebreken. Tijdens een receptie zakt de vloer in. Deze wordt provisorisch hersteld en de kleuters maken er weer gebruik van.

→ **Een houten noodschool**

Op 4 april 1956 krijgt de gemeentearchitect opdracht om een ontwerp en begroting te maken voor een houten noodschool met één klas; totale oppervlakte 70 m². Hij rapporteert als volgt: "De school is gedacht op een steenen voet met houten wanden, terwijl de binnenzijde der wanden bekleed zullen worden met hardboard. De dakbedekking is gedacht van rubberoid met blauwe leislag. Het moet een solide noodgebouw worden". De wc-vloeren blijven in de uitvoering van beton en worden niet met tegels afgedekt. De totale bouwkosten worden geraamd op f 12.500. De tekening voorziet in één lokaal, maar met stippellijnen is de toekomstige uitbreiding al ingetekend op de bouwtekening. De Inspectie voor het Kleuteronderwijs en voor de Volksgezondheid gaan akkoord met deze voorziening. De inspectie laat schoolbestuur en gemeente weten, dat er tot uiterlijk 1 september 1957 toestemming wordt gegeven "tot het gebruik van het totaal ongeschikte gebouw van de Christelijke Belangenvereniging". Toch blijft het gebouw langer in gebruik.

Al op 21 januari 1957 wordt aan de orde gesteld of

het niet verstandiger is om een permanent stenen gebouw neer te zetten, maar toch wordt er verder gegaan met de voorbereiding van de bouw van een houten noodschool. In Maart 1957 stelt het College van B en W aan de Raad voor om grond aan de Molenweg, die in het bezit is van de gemeente, voor de kleuterschool te bestemmen. Hiermee wordt ingestemd. Op 18 maart 1957 stellen B en W aan de raad voor tot de bouw over te gaan. De kosten zijn geraamd op f 20.161 (incl. grond). De bouwkosten zijn f 9.959, net onder de f 10.000, zodat geen urgentieverklaring van de minister van OKW vereist was. De fundering en enige andere bouwrijp-maakkosten zijn onder de grondkosten gesmokkeld. De Inspectrice van het Kleuteronderwijs laat op 9 april 1957 aan B en W weten dat dat de nagestreefde oppervlakte van 7 x 8 m² de maat van een werklokaal is en oppert een oppervlakte van 72 m² voor een speelwerklokaal waarvoor de gemeente een 1 ½ x zo hoge rijksvergoeding kan krijgen. Zij stelt 70 m² als minimumeis voor de oppervlakte per lokaal. B en W opteert in een brief aan de raad op 16 mei 1957 daarom voor een prefab lokaal van NV Houthandel Meinesz uit Harlingen met een oppervlakte van 71,5 m² met kosten f 9.980 (!) bij grondkosten van f 10.202, tezamen f 20.182. Het ontwerp is dubbelwandig. Het gebouw telt meer m² dan de eerste versie, is net zo duur en blijft qua kosten ruim onder de eerdere raming van de

gemeentearchitect. Op 4 juni 1957 stemt ook de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid in met het nieuwe plan met daarbij de aanbevelingen dat de ramen op het zuiden moeten, de linoleumvloer naadloos moet zijn en de kachel goed afgeschermd dient te worden. Weer dreigt er echter een kink in de kabel te komen. Op 3 september 1957 meldt de Inspectrice van het Kleuteronderwijs dat het beoogde noodgebouw "ontbloot is van enig schoon. Zou u nog niet eens in overweging willen nemen tot een aardiger gebouwtje over te gaan?" Burgemeester Crommelin, die zelf kinderen in de kleuterschool leeftijd had, laat de inspectrice hem terugbellen en na dit niet gearchiveerde gesprek neemt de inspectrice haar suggestie terug en gaat akkoord.

Wel blijkt inmiddels een urgentieverklaring van het ministerie van OKW uit Den Haag nodig en die komt op 9 januari 1958. De behandelend ambtenaar suggereerde voorzichtig de burgemeester "de kans die ons nu geboden wordt om een permanente school te bouwen te grijpen". Burgemeester Crommelin gaat er niet op in en de gemeente kiest voor het houten noodgebouw.

→ De houten noodschool is er eindelijk

De overheden hadden de kleuterschool in het gebouw van Christelijk Belang op 1 januari 1957 willen sluiten, maar vanwege de voorbereide nieuwbouw krijgt de gemeente van de diverse overheden uitstel tot 1 september 1957 met daarna – als die termijn niet ruim

genoeg is – verlenging tot 1 januari 1958. Op 1 juli 1958 wordt de nieuwe in houtbouw uitgevoerde noodschool geopend. Van twee kleutergroepen met twee leidsters, wordt teruggegaan naar één kleutergroep met één leidster. Het is een openbare kleuterschool geworden in plaats van bijzonder-neutraal onderwijs. Voordien stelden B en W op 27 maart 1958 aan de Raad voor f 5.000 te besteden aan de inrichting van de school, meubilair, leermiddelen e.d. Door de inspectie was namelijk aangegeven dat het meubilair van de oude school niet aan de geldende eisen voldeed. Alles dus nieuw: gebouw en inventaris.

Zowel in het Deventer Dagblad als in de Diepenveense Courant wordt aandacht geschonken aan de opening. In het Deventer Dagblad staat “De muziekvereniging Sempre Crescendo stelde zich op bij de oude school (het gebouw van Chr. Belangen) en bracht de kleintjes onder geleide en keurig uitgedost naar het nieuwe gebouw”. Onder grote belangstelling van dorpingen en ambtsdragers, zowel uit gemeentelijke als uit onderwijs kringen, wordt het houten noodgebouw geopend met o.a. een toespraak van burgemeester Crommelin. Hij bracht hulde aan het bestuur voor zijn vasthoudendheid en aan het particulier initiatief uit de burgerij. “Zonder de impulsen uit de burgerij kan de overheid niet werken”, aldus de burgemeester. Aan het eind van zijn toespraak stelde hij voor het lokaal te verlaten, zodat de kinderen hun intrede konden doen. Sempre Crescendo stelde zich op bij de ingang en speelde ‘In naam van Oranje doe open de poort’. Daarna riepen alle kleintjes in koor: “Mogen wij binnen komen?” Daarna ging de deur open, aldus het artikel in de Deventer Courant.

→ **Het tweede lokaal**

Medio 1958 bleek er al een wachtlijst voor de school te zijn van 43 leerlingen. Vanwege de wachtlijst bericht B en W aan de Inspectrice voor het Kleuteronderwijs te Deventer het volgende: “Gezien dit aantal bestaat er aan een uitbreiding van de school een grote behoefte. Wij hebben dan ook tot de aanbouw van een tweede houten lokaal besloten. De kosten daarvoor worden geraamd op f 12.000 á f 14.000.” Onzeker is of het rijk in Den Haag de benodigde urgentieverklaring zal afgeven. Die wordt op 7 oktober 1958 aangevraagd en op 4 november 1958 toegekend. Op 8 oktober 1959 volgt de gemeentelijke bouwvergunning. Vanaf 1 augustus 1959 heeft Diepenveen dan openbaar kleuteronderwijs met twee groepen in een houten noodgebouw van twee klassen.

→ **Speelplaats**

Op 26 maart 1960 vraagt de hoofdleidster mw. M. Baron-Monasso aan de gemeente geld om de speelplaats opnieuw in te richten. Op 17 juli 1960 geven B en W opdracht aan de gemeentearchitect om te zorgen voor een nieuwe afrastering, een zandbak, aanleg tuin, toestellen en een rijwiel- en autopedberging. Tezamen kost dit f 5.350. In de loop der jaren is Nederland welvarender geworden en nu het bestaan en de groei van het openbaar onderwijs in Diepenveen onomstreden zijn en de gemeente zich direct verantwoordelijk voelt voor het openbaar onderwijs, komen de benodigde gelden relatief vlot ter beschikking.

→ **Een nieuwe kleuterschool**

De school blijft groeien. Er komen steeds meer kleuters, de klassen zijn overvol (80 leerlingen) en de wachtlijst (20 kleuters) is lang. Een aantal kleuters uit het dorp gaat noodgedwongen in Deventer naar de kleuterschool. Dat moet veranderen!

Op 4 januari 1965 krijgt de architect van de gemeente de opdracht “om advies te dienen omtrent de mogelijkheid van bouw van een 3-klassige kleuterschool met hoofdenkamer aan het terrein dat thans in gebruik is als kwekerij”. Een week later laat de architect aan B en W weten dat dit mogelijk is en aan het eind van die maand gaat er een schets van de situering van een eventuele permanente kleuterschool aan de Molenweg naar de inspectrice. Die reageert al twee dagen later positief en geeft ook aan wat noodzakelijke voorzieningen zijn.

Dan gaan de ambtelijke molens malen en zo'n anderhalf jaar later, op 24 mei 1966, geeft de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen een urgentieverklaring af voor de bouw van een 3-lokalige openbare kleuterschool in hout (permanente houtbouw) in Diepenveen dorp. B en W laten architectenbureau Reitsma weten dat zij van plan zijn de Raad voor te stellen hen hiermee te belasten en verzoeken om een schetsontwerp en een begroting. Dat volgt snel. Uit de begroting kan afgeleid worden dat er steeds meer geregeld wordt van overheidswege. Het architecten honorarium mag 6,28% van de bouwkosten, zijnde f 130.000 bedragen en voor 1% van de bouwsom dient een culturele/kunstzinnige bestemming op, in of bij het gebouw gerealiseerd te worden. “De ‘permanente houtbouw’ zal de bestaande noodkleuterschool aan het Slingerbos gaan vervangen, die dan kan gaan fungeren als noodlokaliteit bij de lagere school. De

nieuwe kleuterschool ware te bouwen op de huidige kwekerij op Molenweg”, aldus het Raadsvoorstel. Om met de voorbereidingen van de bouw te beginnen is krediet nodig voor de voorbereidingskosten. In augustus geven Gedeputeerde Staten van Overijssel deze toestemming en ze verzoeken een schetsontwerp te maken. Het schetsontwerp komt in november 1966. In februari 1967 laat de architect aan B en W weten dat de inspecties geen bezwaar hebben wat het plan betreft.

→ Van hout naar steen

In juli van dat jaar schrijft de inspectrice aan B en W dat “op grond van huidige plaatselijke omstandigheden i.p.v. houtbouw akkoord gegaan kan worden met uitvoering in z.g. ‘traditionele bouw’. Dat wil zeggen dat er een stenen gebouw kan komen”. Beweegbare ramen en een gang met een breedte van ongeveer 2.20 meter met het oog op de nodige armsgang bij het kleden dienen in het plan opgenomen te zijn, aldus de inspectrice.

In augustus 1967 gaat de Raad akkoord met het genoemde bouwplan, in januari 1968 zijn de gedeputeerde staten akkoord en in februari 1968 vragen B en W aan het Ministerie van Onderwijs “te bevorderen dat de N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten een vaste geldlening ad f 290.000 t.b.v.

de stichting en inrichting van een nieuwe openbare kleuterschool in Diepenveen dorp verleent”. Steeds meer overheidsbemoediging en regels dus.

→ De realisatie

In juni 1968 krijgt de architect van B en W de opdracht om tot openbare aanbesteding over te gaan. De bouw start en als de voltooiing nadert wordt ook nagedacht over de inrichting. B en W verzoeken de Raad om een krediet van f 17.650 voor de inrichting ter beschikking te stellen. Daarbij geven zij aan dat niet alles nieuw hoeft te zijn. Meubilair uit de oude school wordt opgeknapt en over gelakt. De Raad gaat akkoord. Aan materiaal t.b.v. het kleuteronderwijs worden nu ook van overheidswege eisen gesteld. Het moet uitdagen tot de ontwikkeling van alle zintuigen, muzikale en kunstzinnige vorming stimuleren en bijdragen aan de ontwikkeling van motoriek en fantasie. De firma v.d. Berg levert hier -na aanmaning- een niet gedateerde, handgeschreven, pagina’s lange lijst voor in, met excuus voor de eerste summierere offerte en de mededeling ‘dat leren we niet op school’. Vanuit de 1% regeling voor kunst krijgt mevrouw Bunschoten-Reitsma uit Diepenveen opdracht tot het vervaardigen van een vogeltjes-fries, afmeting 0.50-1.50 m voor de buitenkant van het schoolgebouw. Zij ontvangt hiervoor f 2000.

→ **De mooie nieuwe school**

De ruimte om de school wordt veilig, gezondheid stimulerend en uitnodigend ingericht. Er komt een gevarieerde beplanting met bomen, heesters en coniferen, een grasveld en schoolplein. Voor de gezondheid van leerlingen is meer nodig. Op 6 augustus 1970 bericht de Dienst Gemeente Werken aan B en W dat alle scholen in Diepenveen binnen korte tijd aangesloten dienen te worden op het gemeentelijke riool, kosten daarvoor f 2450. Het geld komt er. In de zomer van 1970 kunnen de kleuters eindelijk naar de mooie nieuwe stenen kleuterschool met prachtig speel- en ontwikkelingsmateriaal en een uitnodigende buitenruimte. Zijn de problemen daarmee opgelost? Nee, blijkt al snel. Opnieuw komt er ruimtegebrek en de oude houten noodkleuterschool is nu in gebruik als noodvoorziening voor de lagere school. Er moet dus een andere oplossing komen.

→ **Uitbreiding**

Twee jaar later al komt er een uitbreiding van de kleuterschool. De inspectrice van het Kleuteronderwijs gaat dan akkoord met de tijdelijke huisvesting van een vierde kleuterklas in het sportgebouw (kantine) van DSC aan de Molenweg 16. Ze krijgen daarvoor een ontheffing van regels van de rijksinspecteurs tot 1975. Het gaat om een speelwerklokaal van 95 m². De huurprijs bedraagt f 4.300 per jaar. De kantine wordt ook door de sportvereniging gebruikt. "Op maandagochtend stonk het er naar rook en bier", aldus onze dorpsgenote Gerry Berends, voormalig kleuterleidster.

→ **Een tweede openbare kleuterschool?**

Er volgt overleg met de onderwijsinspectie en hogere overheden om tot uitbreiding van de kleuterschool te komen. Een urgentieverklaring voor de uitbreiding van de school met één lokaal komt mei 1974. Druk overleg volgt tussen gemeente en inspectie. B en W gaan zich inzetten voor de bouw van een 2-klassige openbare kleuterschool bij de openbare lagere school bij het Slingerbos. Voor de bouw van kleuterschool en lagere school bij elkaar komt namelijk eerder toestemming dan voor de bouw van afzonderlijke scholen. Eind 1976 tekent zich (ook landelijk) een daling van het aantal kleuters af. Er wordt druk geteld en gerekend op het gemeentehuis, vele bladzijden met leerlingenprognoses worden volgeschreven. Wat is wijsheid? Wel of niet een tweede openbare

basisschool? Op advies van de inspectie wordt de oudercommissie van de bestaande kleuterschool om haar mening gevraagd. De oudercommissie wil meewerken aan de uitbreiding van de bestaande school met één lokaal. "Een tweede school kan de onderwijskwaliteit in gevaar brengen, omdat het moeilijk is om goede hoofdleidsters te krijgen", schrijven zij, "en met een tweede school dreigt ook gevaar van leegstand, omdat de leerlingenaantallen afnemen". Toch gaan gemeente en inspectie door met de plannen voor een tweede kleuterschool. Argumentatie hiervoor wordt -op verzoek van de Burgemeester- door de inspectrice op schrift gezet: "Kleuter- en lager onderwijs op één terrein maakt samenwerking en afstemming makkelijker, het bevordert het nastreven van één zelfde doel in opvoeding en onderwijs en de integratie en het maken van afspraken over didactische en culturele vaardigheden". Deze argumentatie neemt het College letterlijk over in haar correspondentie met de oudercommissie en in het voorstel aan de Raad om een tweede openbare kleuterschool te bouwen. Daarin wordt ook aangegeven dat voor één school met 5 leidsters meer kleuters nodig zijn (minimaal 137) dan voor twee scholen met resp. 3 en 2 leidsters (minimaal 69+35 is 104). Ook schrijven B en W in dit voorstel dat de Oudercommissie van de bestaande school geen voorstander is van een tweede openbare kleuterschool "doch wij kunnen ons niet onttrekken dat het ingenomen standpunt meer op gevoelsmatige gronden vanuit de concrete situatie stoelt dan op een visie t.a.v. de in de toekomst te verwachten ontwikkelingen op het terrein van het onderwijs". De raad stemt in met het voorstel. Via een enquête wordt aan de ouders gevraagd naar welke school zij hun kind willen laten gaan en begin 1977 wordt de nieuwe kleuterschool aan het Slingerbos in gebruik genomen. In 1985 wordt de Wet op het basisonderwijs aangenomen. De kleuterschool aan de Molenweg wordt gesloten en alle kinderen gaan naar de openbare kleuterschool aan het Slingerbos. Het openbare kleuter- en lager onderwijs is dan gehuisvest op één locatie.

NB Voor dit artikel is naast materiaal van het voormalige gemeentearchief in het SAB (Stadsarchief en Athenaeum Bibliotheek), informatie verkregen van onze (oud-)dorpsgenoten Annie Bussink, Gerry Berends, Rita Baron-Monasso, Marijke Bevers en Christa Camphuis.

Straatnamen deel 3

Herman Denekamp

Een van de bekendste straten in Nederland is de Dapperstraat, dankzij het gedicht van J.C. Bloem (1887 -1966) 'De Dapperstraat'. Bloem schreef het gedicht op 28 oktober 1945 en het werd in 1946 in de bundel 'Quiet though sad' gepubliceerd.

De Dapperstraat

Natuur is voor tevredenen of legen
En dan: Wat is natuur nog in dit land
Een stukje bos, ter grootte van een krant,
Een heuvel met wat villaatjes ertegen.

Geef mij de grauwe, stedelijke wegen,
De in kaden vastgeklonken waterkant,
De wolken, nooit zo schoon dan als ze, omrand
Door zolderramen, langs de lucht bewegen.

Alles is veel voor wie niet veel verwacht.
Het leven houdt zijn wonderen verborgen
Tot het ze, opeens, toont in hun hoge staat.

Dit heb ik bij mij zelf overdacht,
Verregend, op een miezerige morgen,
Domweg gelukkig, in de Dapperstraat.

Deze Amsterdamse Dapperstraat is genoemd naar Dr. Olfert Dapper (1635 – 1689), die als arts en geschiedschrijver afstudeerde aan de UvA. Hij is als arts, voorzover we weten, nooit actief geweest, maar als geschiedschrijver des te meer. De geschiedenis van Amsterdam en van Afrikaanse landen heeft hij uitvoerig beschreven, hij vertaalde *Herodotus* en tussen 1668 en 1688 beschreef hij reizen in Afrikaanse en Aziatische landen en op eilanden in de Middellandse Zee. Dr. Olfert Dapper is zelf nooit op die exotische plaatsen geweest, maar kreeg het materiaal voor deze boeken van Isaac Vossius en Samuel Blommaert aangeleverd. Maar onze Diepenveense B. Dapper (725 – 787), die zijn naam heeft gegeven aan een gerieflijk, kort straatje in de wijk De Marke in Diepenveen, is van veel eerdere datum. Bernhard werd omstreeks het jaar 725 geboren in Saint Quentin en zou als halfoom van Karel de Grote opgroeien. Hij was de zoon van Karel Martel en zijn minnares Ruodhaid. Bernhard is een tweestammige Oudhoogduitse jongensnaam afgeleid van de woorden *bero* wat 'beer' betekent en *hard* dat 'hard, sterk, moedig' betekent, dus zo moedig en sterk als een

beer. Hij werd een groot en belangrijk man in zijn rijk. Als graaf van Saint Quentin en hofmeier van Austrasië, Neustrië en Bourgondië steunde hij zijn neef Karel de Grote in zijn strijd tegen de Moren en de Longobarden. In 773 was hij legeraanvoerder tijdens de strijd tegen die Longobarden. Deze, ook wel Langobarden 4 geheten, vormden een Germaans volk dat voor het eerst wordt genoemd bij het begin van onze jaartelling. Dat volk kwam in de zesde eeuw terecht in Italië, het huidige Lombardije, waarvan ze het noorden en midden bezetten. Rond 773 waren de Longobarden op het toppunt van hun macht en zij werden zo gevaarlijk voor de paus, dat deze zich tot de Franken wendde. Terwijl Karel zelf met zijn leger over de Mont Cenis trok, leidde Bernhard zijn leger over een pas die we nu kennen als de Grote Sint Bernhardpas. Door deze omtrekkende beweging werd de verdediging van de Longobarden omzeild en konden de Franken hun koninkrijk eenvoudig veroveren.

In die tijd is de leiding van kerk en staat meestal in één hand en erfelijk. Ook is het celibaat nog niet door kerkelijke wetgeving vastgelegd. Dat gebeurde pas tijdens het concilie van Trente (1545- 1563). Bernard Dapper huwt met een Frankische vrouw, van wie niets bekend is, maar die hem een kind baarde. Omstreeks 751 werd zijn zoon Adelardus geboren, die onder Lodewijk de Vrome en Lotharius de Eerste tegen zijn zin abt in Corbie werd. Zijn tweede huwelijk was met een Saksische, eveneens onbekende vrouw, die hem vijf kinderen schonk: *Wala* (ca. 772 – 836), abt van Corbie, daartoe gedwongen, als opvolger van zijn halfbroer, *Theodrada*, gehuwd met de Saksische edelman Isarbarth, in 1810 abdis van de Maria abdij in Soissons, *Gundrada*, *Bernhard* (ca. 776 – 821), monnik in Corbie en *Ida*.

Bernhards achternaam Dapper kreeg hij door zijn houding tijdens de veldslagen die hij onder bevel van Karel de Grote voerde.

Familie Van Ginkel gestopt met winkel

Harry Mulder

Op 30 augustus 2014 sloten Jan en Gini van Ginkel hun zaak in hengelsportartikelen en diervoeders. Jan werd op 31 augustus 65 jaar en vond dat een goed moment om de zaak definitief te sluiten. Hierdoor verdween er niet zomaar een winkel, de naam Van Ginkel was zestig jaar een begrip in Diepenveen en wijde omgeving.

→ Het begin

De vader van Jan, Rikkert van Ginkel, begon in 1955 met een handel in veevoerders, hooi en stro. Rikkert en Jenny van Ginkel-Ten Dam woonden toen met hun vier kinderen Henny, Annie, Jan en Rikkert jr. in een twee-onder-één-kap-woning naast de familie Nalis. Het huidige adres van die woning is Schapenzandweg 6. Andere burens waren toen Haarman, Wittenberg en de families Harmelink, Peters en Schokker die er nog steeds wonen.

Voordat hij als zelfstandig ondernemer aan de slag ging, werkte Rikkert als boekhouder bij Karenbeld in de Slingerbos (een bedrijf in veevoerders met de eerste elektrisch aangedreven maalderij van Diepenveen). Toen Rikkert nog bij Karenbeld werkte begon hij al een beetje te handelen in veevoerders, waarschijnlijk zat het handelen in de familie, aangezien zijn oudere broer die in Hoevelaken woonde al handelde in veevoerders. “Maar mijn vader is begonnen met het maken van houten legnesten voor de kippen”, benadrukt oudste zoon Henny.

In een klein oud schuurtje achter het huis had Rikkert zijn opslag. Al gauw bleek het schuurtje veel te klein

om alles te kunnen opslaan en werd een grotere gebouwd. De balen veevoerders die van Koopmans uit Leeuwarden kwamen, werden in het begin nog per trein aangevoerd, later natuurlijk met de wagen. Het vervoeren van de producten naar de klanten gebeurde aanvankelijk met een transportfiets, Henny kan zich dat nog wel herinneren: “Mijn vader had een speciale beugel op de fiets gemaakt zodat hij een extra zak met voer kon meenemen. Met vier zakken van 50 kilo fietste hij toen naar de Platvoet, waar de dichtstbijzijnde klant woonde. Niet lang daarna kwam het eerste bestelwagentje, volgens mij was dat een Morris”.

→ Berghuis

Jan kwam regelmatig bij zijn grootouders die op boerderij ‘Berghuis’ (pachtboerderij van Stratenus) woonden, aan de andere kant van het spoor. “Je moest altijd goed opletten als je het spoor wilde oversteken, in het buitengebied waren de spoorovergangen nog onbewaakt. Vooral als het mistig weer was, moest je goed uitkijken, ik vond dat altijd een beetje angstig.” Jan verbleef graag op de boerderij en in de bossen van Stratenus. “Daar ligt ook mijn hele jeugd, mijn opa was m’n beste kameraad. Zondags ging ik altijd met hem wandelen in de bossen van Stratenus en vertelde hij prachtige verhalen over vroeger. We kwamen ook op het eiland bij Huis Nieuw Rande, daar stonden toen mooie beelden en er lag een tennisbaan. De ondergrond van die tennisbaan is later verwerkt in de binnenmuur van onze schuur en

in de vloer van de werkplaats van de familie Jolink. Ook heb ik veel met mijn opa gevist en in de winter ging ik schaatsen op de vijvers in de bossen. Mijn opa verzorgde het ijs en mijn oma verkocht warme chocolademelk, het was daar altijd gezellig druk”, zegt Jan die nog steeds tastbare herinneringen aan zijn grootvader bewaart. Jan heeft nog de transportfiets en een jas met mollenkraag van hem. “Mijn opa was dagloner en had tussen het frame van zijn transportfiets een gereedschappenkistje gemaakt. Iedereen in de omgeving die de fiets ergens zag staan, wist dat het de fiets was van mijn opa Jan ter Dam”.

→ **Uitbreiding**

Het bedrijf van Rikkert van Ginkel groeide, een grotere bestelwagen werd aangeschaft om zo nog meer bestellingen te kunnen meenemen. Niet alleen in Diepenveen en Deventer maar ook in Averlo, Olst, Wijhe, Pleegste en zelfs in Laag Zuthem bij Zwolle had Rikkert klanten.

De ruimte aan de Schapenzandweg was te beperkt om te kunnen uitbreiden, daarom gingen Rikkert en Jenny Van Ginkel op zoek naar een andere locatie voor hun bedrijf. Ook wilden ze graag een eigen huis; aan de Schapenzandweg woonde de familie in een gehuurd huis van de familie Nalis.

In 1958 kochten ze het huis aan de Dorpsstraat 2 van de familie Aalberts die daar vanaf 1953 een kantoorboekhandel had. Dit huis uit 1929 werd in vroegere jaren bewoond door de familie vd Vlekkert. Egbert van de Vlekkert was mulder op de maalderij “De Stoom” aan de overzijde op Rande 52. Later kreeg deze locatie Dorpsstraat 3 als adres (waar momenteel Theo Hoetink woont). Het huis aan Dorpsstraat 2 werd later ook nog bewoond door de familie Van Beek en daarna de familie Van Dijk. De heren Van Beek en Van Dijk werkten als chauffeurs voor de familie Dikkers, woonachtig in villa ‘Jachtrust’, dat in de jaren zeventig plaats moest maken voor Woon- en Zorgcentrum Sparrenheuvel.

→ **Geitenijs**

De dochter van chauffeur Derk van Dijk, mevrouw Jenny Koopman-Van Dijk kan zich de tijd dat haar vader voor meneer Dikkers werkte nog wel herinneren: “In november 1937 zijn we hier komen wonen, op Rande 53. Ik was toen nog een meisjes van 4,5 jaar en speelde tijdens mijn jeugd jaren veel in het bos ‘De Heest’, waaraan ons huis grensde. Van meneer Langenberg, van wie het bos was, mochten we er eigenlijk niet komen en we verstopten ons als hij er

aan kwam”, lacht ze. “Achter het huis hadden we een moestuintje langs de smederij van Roessink en aan de andere zijde, in de schaduw van het bos stonden een paar fruitbomen waar Cees Hamer zijn geiten had lopen. Cees en Marie Hamer hadden vlak na de oorlog een ijssalon waar nu brasserie Zonnig is gevestigd. Als kind vond je het prachtig als de geiten gemolken werden, maar toen we vernamen dat hij de melk verwerkte in het ijs dachten we: geitenijs? De mensen moesten eens weten. In 1953 zijn we verhuisd naar Deventer en begon Willie Aalberts hier zijn winkeltje in kantoorbenodigdheden. Dat was aan de linkerzijde van het huis, waar mijn ouders hun slaapkamer hadden”, weet Jenny Koopman.

In 1958 kwamen Rikkert en Jenny van Ginkel hier dus te wonen, het adres was inmiddels ‘omgenummerd’ van Rande 53 naar Dorpsstraat 2. Op deze locatie had de familie Van Ginkel mogelijkheden tot uitbreiding van hun bedrijf. Achter het huis lag nog braakliggend terrein met een oud kippenschuurtje waarin Jan Bruggeman zijn kippen hield. “Daar heeft mijn vader de schuur gebouwd voor opslag van granen en veevoerders. Voorin lagen de veevoerders en achterin was de opslag voor hooi, stro en kunstmest”, zegt Jan. Links voorin de schuur stond een hamermolen waarin het graan van en voor de boeren werd gemalen.

De ruimte waar voorheen Willie Aalberts zijn kantoorboekhandel had, werd ingericht als winkeltje waar toen de kleindiervoeders werden verkocht. Later is een deel van de woonkamer verbouwd en bij de winkel aangetrokken. “Dat was in 1964”, zegt Henny stellig. In dat jaar brandde de opslagruimte voor hooi en stro volledig uit. Henny vervolgt: “Het gebeurde op een vrijdagmiddag: Jan en ik kwamen terug van het station, we zaten toen op de detailhandelsvakschool in Apeldoorn. Ter hoogte van Auping aan de Laan van Borgele kwam iemand uit Diepenveen ons tegemoet die zei dat bij ons de boel in de hens stond. We hebben nog nooit zo hard gefietst. In de uitgebrande opslagruimte stond volgens mij ook het kozijn, bestemd voor de uitbreiding van de winkel. Vandaar dat ik nog precies het jaar weet, zoiets vergeet je niet gauw”, zegt Henny.

→ **Hengelsport**

In de jaren vijftig bestond het gebied rondom het dorp voornamelijk uit weilanden en boerderijen. “De boerenfamilies die hier woonden, waren bijna allemaal klant van ons. Aan zo’n beetje alle boeren op de Platvoet en Borgele hebben wij toen geleverd, dat was

toen onze bron van inkomsten”, zegt Jan. Door de uitbreiding van Deventer met de komst van de nieuwbouwwijken Keizerslanden, Borgele en Platvoet verdwenen veel boerenbedrijven, de afzetmarkt werd daardoor kleiner en de familie Van Ginkel moest uitkijken naar mogelijkheden om andere producten te kunnen verkopen. “Door contacten met andere ondernemers, volgens mij op een beurs, kwam mijn vader in aanraking met de hengelsport en hij zag hierin wel mogelijkheden voor ons. We waren één van de eerste zaken die met een handel in hengelsportartikelen begon, zeker in Oost-Nederland. Mijn vader was hiermee een trendsetter”, zegt Jan trots.

In 1966 kwam Henny van school en begon hij te werken in het bedrijf van zijn vader. Hij volgde een cursus hengelsport bij Dibevo (Dierbenodigdheden en Voeders). Dit bedrijf organiseerde ook vakbeurzen. Drie jaar later heeft de familie Van Ginkel zich ook buiten Diepenveen gevestigd met een zaak in diervoeders en hengelsportartikelen. Nadat Jan zijn schooltijd had beëindigd en zijn vader meehielp in de zaak is Henny op 19 februari 1969 begonnen als zelfstandig ondernemer in Olst met ‘Van Ginkel Dier Tuin en Hengelsport’. Deze winkel heeft bestaan tot 12 maart 2007. Door de reconstructie van de dorpskern moest een aantal winkels, waaronder de winkel van Henny, wijken voor de bouw van een appartementencomplex.

– Jan en Gini

Inmiddels had Jan al twee jaar verkering met Gini Jalink, de dochter van melkboer Willem Jalink, die op de Patvoet zijn melkhandel had. “We hebben kennis aan elkaar gekregen op de Goede Vrijdagmarkt in 1967 en een paar dagen later zijn we naar de Paaskermis achter Van Weenum op de Platvoet geweest, vlakbij het huis van Gini”, glundert Jan. Gini woonde toen aan de IJsseldijk 26, schuin tegenover het kermisterrein, later kreeg het huis Zwolseweg 420 als adres. De oma van Gini woonde toen nog bij de familie Jalink in. “Mijn grootouders woonden aan de Achterweg op de Platvoet. Toen mijn opa overleed, bleef mijn oma achter met 11 kinderen, mijn vader was de jongste en nog maar 11 jaar”, zegt Gini. De ouders van Gini zijn in de jaren vijftig begonnen met de melkhandel aan de IJsseldijk. Het harde werken is Gini met de paplepel ingegoten: “Mijn broertje en ik moesten gewoon meehelpen met het sorteren van de flessen, schoonmaken en opruimen. Ik mocht niet weg voordat de boel klaar was”, zegt ze. In die tijd ging

haar vader nog met paard en wagen naar de klanten om de melk te venten. “Mijn vader ging de ene kant op en mijn moeder op de fiets met mij voorop en de melkbusjes aan het stuur de andere kant op, weer of geen weer”.

Gini heeft haar lagere schooltijd doorgebracht op de Beatrixschool in de wijk Zandweerd. “De meeste kinderen op die school kwamen uit de stad, waardoor mijn broertje en ik gezien werden als boerenkinderen van de Platvoet, vooral als mijn vader op klompen de school binnenkwam om mij op te halen”, kan Gini er nu wel om lachen. “Mijn ouders wilden niet dat ik in Diepenveen naar school zou gaan, omdat ik anders de toen nog onbewaakte spoorovergang aan de Wetermansweg over zou moeten, dat vonden ze veel te gevaarlijk”.

Ook melkboer Willem Jalink ging met zijn tijd mee en paard en wagen werden verruild voor een gemotoriseerde driewieler, ook wel ‘klein kokje’ genoemd. Later bracht hij de melk en andere producten naar de klanten met de service-wagen, beter bekend als de SRV- wagen.

In haar verkeringstijd met Jan zat Gini in de gezinsverzorging, maar ze hielp al wel mee in de zaak van haar toekomstige schoonouders als ze daar de tijd voor had, bijvoorbeeld op de koopavonden of zaterdagen. Op 12 maart 1975 zijn Jan en Gini getrouwd en namen ze het huis over van de ouders van Jan, die kort daarvoor verhuisd waren naar de Kleikoele. Gini bleef aanvankelijk nog werken in de gezinsverzorging, tot de geboorte van de eerste dochter Simone.

– Landelijke bekendheid

De verkoop van huisdiervoeders vormde destijds de basis met daarbij de hengelsportartikelen. “De hengelsport stond toen nog in de kinderschoenen: je had een bamboehengeltje, een simmetje (dobber) en wat lokvoer. In het magazijn naast de schuur zijn we begonnen met de opslag voor de hengelsport. Doordat de hengelsport in populariteit toenam en we steeds meer liefhebbers van deze sport konden begroeten in onze zaak zijn we gestopt met de verkoop van tuinartikelen en het assortiment hengelsportartikelen gaan uitbreiden. Geleidelijk aan kwam het accent steeds meer op de hengelsport te liggen”, zegt Jan enthousiast, terwijl hij benadrukt dat het enthousiasme van zijn vader hem destijds heeft aangestuurd. Door de toename in populariteit wisten steeds meer mensen de weg naar Diepenveen te vinden, waardoor de familie Van Ginkel genoodzaakt werd om verder

te gaan uitbreiden. Het gedeelte dat vroeger dienst deed als opslag voor hooi en stro werd in 1984 bij de winkel aangetrokken. De klanten kwamen niet alleen uit deze regio maar uit heel het land, van heinde en verre kwam men naar Diepenveen toe om de benodigde materialen voor de hengelsport aan te schaffen. Ook buiten de regio was Van Ginkel dus een begrip. “Destijds waren dat gouden tijden voor ons, het was druk in de zaak”. Klanten die van ver kwamen kregen de gelegenheid om in de winkel een kop koffie te drinken, de laatste wetenswaardigheden werden besproken (visserslatijn) en men ging met de benodigde materialen weer tevreden huiswaarts.

→ Koffietafel

Iedereen die weleens bij Jan en Gini in de winkel is geweest, weet dat het achter in de winkel vaak drukker is dan voor in de winkel. Achter in de winkel staat een grote tafel waaraan mensen gezellig met elkaar een bakkie koffie kunnen drinken. Aanvankelijk was deze bedoeld voor klanten die van ver komen, maar al vrij snel maakten meerdere mensen gebruik van deze gelegenheid. Zo ook medewerkers van het afvalverwerkingsbedrijf SITA uit Apeldoorn die om de week het bedrijfsafval komen ophalen en hier ‘effe een bakkie leut’ komen drinken. “We worden hier al jaren gastvrij ontvangen”, zegt één van de medewerkers. Iedere dinsdagochtend worden medewerkers van Circulus gastvrij ontvangen door Jan en Gini om aan de grote tafel een kop koffie te drinken. Eén van de medewerkers, Piet Jansen vertelt: “Ruim 10 jaar geleden kwam ik hier al samen met mijn collega Jeroen Geertman. Als liefhebber van de hengelsport kende Jeroen deze zaak uiteraard al en zodoende zijn we hier beland”. “We hebben het hier altijd gezellig gehad, onder het genot van een kop koffie gezellig bijkletsen”, vullen collega’s Margreet Gerritsen en Cristiaan de Beus aan. Een paar medewerkers van

Circulus spelen ieder jaar voor Zwarte Piet op de koffiadressen, dus ook hier in de winkel van Jan en Gini. “Als onze kleinkinderen om twaalf uur uit school kwamen en hier aten, werden ze opgewacht door de Zwarte Pieten, van hen kregen ze natuurlijk een cadeautje en wat snoepgoed. Een heel mooi gebaar van deze mensen”, zegt Gini. De medewerkers van SITA en Circulus zullen op zoek moeten naar een ander koffiadres en met weemoed terugdenken aan de koffietafel in de winkel van Van Ginkel.

→ En nu

Jan en Gini genieten nu van de vrije tijd. “In al die jaren, 45 jaar, zijn we maar een paar weken op vakantie geweest. In de zomermaanden wordt er volop gevist en is het druk in de zaak, dan moet je er zijn”, zegt Gini.

Van opvolging is geen sprake. Hun oudste dochter werkt in de zorg op woonzorglocatie Sint Willibrord in Boskamp, waar ze het naar haar zin heeft. De jongste dochter, die eerder de winkel ‘Het Voorhuys’ tegenover de zaak van haar ouders runde, leidt samen met haar man het bedrijf ‘Wessels Wonen en Slapen’ in Wesepe.

Jan zal zich zeker niet vervelen en is zeer betrokken bij het verenigingsleven in het dorp. Vroeger zat hij op voetbal en was hij lid van Sempre Crescendo, inmiddels is hij al meer dan 40 jaar lid van de Vogelvereniging en tegenwoordig ook bestuurslid van de Historische Vereniging. Ook was Jan betrokken bij de Diepenveense Winkeliersvereniging (DWW) later Ondernemersvereniging Diepenveen (OVD), de jaarlijkse braderie en is hij maar liefst 34 jaar chauffeur/pompbediende geweest bij de vrijwillige brandweer Diepenveen. Als dank voor zijn inzet werd Jan in 2006 benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. “Jan en Gini zijn echte burens en staan altijd voor een ander klaar”, hoor je in het dorp zeggen. De winkelruimte is verhuurd aan John Lammertink van ‘Lammertink Tweewielers’, die vanaf medio oktober hier zijn wielenzaak vestigt. Eerder zat hij in het voormalige Rabobank- gebouw tegenover de Hof van Salland, waar hij in januari 2010 als zelfstandig ondernemer begon. Die ruimte bleek al snel te klein en nu heeft hij veel meer ruimte voor een mooie fietsenzaak in Diepenveen.

Voorlopig blijven Jan en Gini van Ginkel aan de Dorpsstraat wonen. “Ik denk dat we nooit meer zo’n plekje weer krijgen, mooi tegen de bosrand, dicht bij de winkels en onze kleindochters die recht tegenover ons wonen, heerlijk toch”, zegt Gini.

Familie Jolink stopt met grondverzetbedrijf

Herman Denekamp, Hanneke Denekamp-Ten Napel, Harry Mulder

Henk, Chris en Hans Jolink voor hun laatste shovel en transportwagen (foto: Harry Mulder)

In ondernemend Diepenveen hebben zich de laatste tijd nogal wat veranderingen voorgedaan. Ondernemers zijn opgehouden met hun bedrijf of hebben zich elders in het dorp gevestigd. Onlangs nog sloot de familie Van Ginkel de winkel en John Lammertink zal volgende maand naar het pand van Van Ginkel verhuizen met zijn tweewielerzaak. Ook de Medipost heeft een nieuw onderkomen gevonden en inmiddels haar deuren weer geopend. Begin december zal Eye-Catchers Living in Style verhuizen van de Oranjelaan naar de Dorpsstraat waar zij in een gedeelte van de showroom van Autobedrijf Kemper hun bedrijf zullen voortzetten. In het pand, waar een aantal jaren geleden Arjan Rieseboos zijn Novy winkel had, heeft momenteel Harry Kastelein zijn handel in tweedehands- en nieuwe goederen. Binnenkort zal het familiebedrijf Jolink Grondwerken aan de Olsterweg ophouden te bestaan. De jongste van de gebroeders Jolink heeft dit jaar de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar bereikt, reden voor Henk, Hans en Chris om dit jaar te stoppen met hun bedrijf.

→ Hoe het begon

In 1936 huurden Gerrit Jan en Dina Jolink-Gerrits een huisje van de familie Van den Burg op Hengforden, nu Diepenveenseweg 21, tegenover 'Het Wijnbergen'. Daar begon Jan Jolink als zelfstandig ondernemer een houtzagerij. De huidige bewoonster van dit huis, mevrouw Griet Kerkmeijer-van de Burg kan nog precies aangeven waar destijds de zaagmachine heeft gestaan: "Buiten naast de perenboom zit nog een enorm betonblok in de grond, waarop vroeger de zaagmachine heeft gestaan". In de kolk bij het huis werd het hout ingewaterd; de bomen lagen daar in het water tot de krimp eruit en het hout gehard was. De ouders van mevrouw Kerkmeijer hebben het huisje in 1925 laten bouwen door aannemer Bijsterbosch. De ouders van Dina, opa en oma Gerrits, waren werkzaam bij de OLDO, die het treinverkeer tussen Deventer en Ommen regelde van 1910 tot 1935. Oma komt uit Ommen en Opa Gerrits woonde bij station Eikelhof en had een bijzondere hobby. Hij zette strikken uit in de spoorloot voorbij halte De Hoek. Daar ving hij hazen en konijnen mee. De machinist van de trein bestelde wel eens zo'n wildbraad en als opa

dan de hand opstak, stopte de trein voor hem en kreeg de bestuurder zijn vleesgerecht overhandigd. Op een dag ging de zus van moeder Jolink, tante Jo Wolters, met haar vader mee om de strikken te controleren. Ze hoorden lawaai en zagen een ree in de strikken vastzitten. Jo werd naar oma gestuurd om een jutezak te halen. Ze rende naar huis en riep: “Ma, geef me gauw een zak, want va heeft een leeuw gevangen”. De andere oma en opa, de Jolinks, hadden een boerderijtje. Oma is later hertrouwd met Neussink aan de Kieftenweg.

In 1940 verhuisden vader Jan en moeder Dina Jolink naar Rande 178 in Diepenveen. Dit huis, dat ze kochten van de familie Visser, heeft later adres Olsterweg 27 gekregen. Op dit adres is nog steeds het familiebedrijf gevestigd. Op deze locatie had Jan Jolink veel meer ruimte en dus de mogelijkheid om uit te breiden, eerst alleen met de houtzagerij en later kwam het loonwerk er geleidelijk aan bij.

Hij kocht een dorsmachine van Van Weenum op de Platvoet waardoor hij meer werk kon aannemen, later kocht hij er een grotere dorsmachine bij. “Hij had toen een loon-, dors-, maai- en ploegbedrijf”, zegt Hans. Zo stond het ook op de rekeningen. De familie Jolink had ook een eigen smidse voor zelfreparatie om bijvoorbeeld ploegscharen te kunnen ‘uitsmeden’. De dors-, maai- en later ook graafmachines waren dermate fors, dat ze bijna nooit stuk waren. Als ze al eens stuk waren, was het een kwestie van het vervangen van een onderdeel. “En dat konden we zelf”, zeiden de broers.

“In de oorlog had mijn vader nog een tractor met een stoomgenerator die op hout werd gestookt, een zogenaamde Fordson”, zegt Hans. De oudste zoon, Henk, weet hierover nog een anekdote te vertellen: “Doordat mijn vader veel klanten in Deventer had, kwam hij regelmatig langs het oude tolhuis bij ‘Let Op’, waar de Oranjelaan op de Boxbergerweg uitkwam (tegenwoordig resp. Havezathelaan en Laan van Borgele, HM). Tijdens de oorlogsjaren stonden de Duitsers daar te controleren op smokkelwaar, maar mijn vader werd nooit betrappt, hij was de bezetters te slim af. In de tractor zaten twee ketels, waarvan er maar één warm was. De andere was zogenaamd verwarmd, doordat mijn vader een kaarsje liet branden voor het venster van die ketel waardoor het leek alsof die ketel ook heet was en de Duitsers er wel van af bleven. Boven in die ketel zat de smokkelwaar, vooral vlees”, lacht Henk.

Na de oorlog, in de jaren van de wederopbouw heeft

Jan Jolink met andere loonwerkers uit deze omgeving ontginningswerk verricht in de Noordoostpolder. “Met twee zogenaamde Kleetrax-rupstrekken ging mijn vader naar de polder toe. Daar moesten ze rietmaaien, ploegen en schijfeggen”, zegt Henk.

Toen Jan Jolink met het loonwerk begon, had hij een tractor met ijzeren wielen met punten eraan. Bij het oversteken van een asfaltweg moest hij houten balken op de weg neer leggen, zodat het asfalt niet beschadigd zou raken. Op een gegeven moment had hij daar geen geduld meer voor en reed hij met de ijzeren wielen gewoon over het asfalt. Dat liet natuurlijk zijn sporen na. “Aangezien mijn vader de enige in de omgeving was die een tractor met ijzeren wielen had, wist iedereen dat het spoor van vernieling door Jolink achtergelaten was en kregen we de politie aan de deur, die ons bekeurde. Na de zoveelste bon zei mijn moeder tegen mijn vader: ‘Dit kan zo niet langer doorgaan, je krijgt van mij luchtbanden voor de tractor’. Zij had gediend bij de familie Vroom aan de Boxbergerweg om een centje erbij te verdienen. Van dat geld zijn de nieuwe banden gekocht.”

Een andere anekdote is de borrel tijdens het dorsen. “Als we ergens hadden gedorst, kregen we een borreltje, dat was toen de gewoonte. De boerin kwam met een fles jenever en glaasjes zodat wij even het stof konden wegwerken, zoals dat toen werd gezegd. Als er niet genoeg glaasjes waren, dronken sommigen uit het glas dat al door een ander was gebruikt. Veel boeren gebruikten in die tijd nog pruimtabak, daardoor kon het gebeuren dat een deel van dat pruimtabak achterbleef in het glaasje en een bruine kleur veroorzaakte. We gingen toen van een schone borrel over op een Berenburger”, lacht Henk. Op 18 september 1961 overleed Jan Jolink op 47-jarige leeftijd. Hij had tien jaar daarvoor een ongeluk gehad met zijn motor bij het transformatorhuisje dat op de kruising van Dorpsstraat en Roeterdsweg stond. Gevolgen waren

allerlei botbreuken en een schedelbasisfractuur. In die tijd was een helm nog niet wettelijk verplicht. Sinds dat ongeluk is hij niet meer de oude geweest. De zoons denken dat het de oorzaak is van zijn dood op zo'n jonge leeftijd. Het bedrijf Jolink ging door. De zonen Henk (1941) en Hans (1946) hebben het bedrijf welbewust voortgezet. Later werd zoon Chris (1949) natuurlijk deelgenoot. Na de dood van vader vroeg Steerneman bij een gesprek over de toekomst aan de zoons: "Wat doen jullie nu?" Henk (20 jaar) en Hans (15 jaar) zeiden: "Wat mijn ouders hebben opgebouwd, zetten wij gewoon door". Henk benadrukt dat ze toen erg veel steun hebben gehad van Hein Steerneman. Ook kregen ze steun van een oom, die de administratie deed.

Tot 1967 hebben de gebroeders Jolink het loonbedrijf gehad, vanaf dat moment kwam de jongste broer Chris in het bedrijf en werd het een grondverzetbedrijf, 'Jolink Grondwerken' (VOF).

Henk en Hans bedienden de shovel, mobiele kraan en rupskraan. Chris heeft altijd 'op de shovel gezeten'. Later werd een transportwagen toegevoegd aan de machinerie. In al die jaren heeft het bedrijf natuurlijk ook de nodige personeelsleden gehad, onder andere Henk Kerkmeijer, Geert Hofstede, Jan Huiskamp, Freddy Nijveld en anderen.

→ Dubbel

Door de uitbreidingen van de steden richting platteland hielden in de jaren zestig van de vorige eeuw veel boerenbedrijven op te bestaan. Dat betekende minder werk voor veel loonwerkers. Voor de realisatie van al die nieuwbouwwijken had men ook loonwerkers nodig die in het bezit waren van graafmachines en hijskranen. Jan Jolink ging met zijn tijd mee en heeft toen, in 1959, zijn eerste shovel gekocht en een jaar later een tweede. Hij was de 7e ondernemer in Nederland die shovels aanschafte en hij was destijds de enige in de regio, waardoor hij er veel werk bij kreeg. Vooral toen de nieuwe wijken Keizerslanden, Borgele en Platvoet gebouwd werden, had de familie Jolink veel werk. "Eerder werkten wij daar voor veel families met een boerenbedrijf, maar deze mensen moesten op een gegeven moment verhuizen vanwege de uitbreiding van Deventer, waardoor we veel klanten verloren. Doordat wij al beschikten over een paar shovels bleven we daar toch werken, maar dan op een andere manier. Dat is wel een beetje dubbel", zegt Henk.

Ook toen in Colmschate het Oostrik werd gebouwd, verrichtten de gebroeders Jolink voorbereidende

werkzaamheden. "Ik zal niet weten hoeveel sleuven ik daar gegraven heb voor de riolering", verzucht Henk nu nog. "We moesten bouwputten uitgraven, beton voor de funderingen storten, maar we zorgden ook dat de isolatieplaten op het dak kwamen". "Wat we deden kun je bouwbegeleiding noemen, van ontgraven (bouwput) tot en met de schoorsteen op het dak zetten", vult Hans aan, "een mooie tijd". Henk bevestigt dat: "Vrijdagsmiddags zou de projectleider, meneer Klungel werd hij genoemd, komen. Hij kwam en we vroegen of hij ook wat wilde drinken. 'Thee graag', zei hij, maar dat dronken zijn mensen niet. Dus accepteerde hij één cognacje, nam met smaak een slokje en zei toen: 'Ik drink nu dit ene borreltje op, maar als ik een van jullie ooit sterke drank zie gebruiken onder het werk, heb je een probleem', waarna hij zijn cognacje opdrank."

→ Elders in het land

De firma Jolink was een allround bedrijf, dat het moest hebben van mond tot mond reclame. Vaak ook kregen ze werkzaamheden te verrichten voor klanten, bedrijven, die elders in het land werkzaam waren. Zo kreeg Chris, 17 jaar oud, een nieuwe brommer van zijn moeder. Met die brommer reed hij in de weekenden onder andere heen en weer tussen Diepenveen en Hoogeveen, waar hij met zijn machines bouwbegeleidende werkzaamheden verrichtte. Door de week was hij daar in Drenthe in de kost. Naast ontginningswerkzaamheden en ondersteunende werkzaamheden in de bouw en aan de infrastructuur werd de medewerking van dit bedrijf ook ingeroepen als er bijvoorbeeld bomen verplant moesten worden. Zo ook in februari 1973; achter het Dorpshuis stonden grote bomen die destijds langs het speelplein van de oude Dorpsschool stonden. Op die plaats zou de sporthal gebouwd gaan worden en voor de bomen moest een ander plekje gevonden worden. Hans kan zich die dag nog heel goed herinneren: "Ik was in die tijd werkzaam in Duitsland, maar omdat mijn vrouw

hoogzwanger was, moest ik uiteraard thuis zijn. Ik wilde toch eventjes naar de werkzaamheden achter het Dorpshuis kijken, waar mijn broer Henk samen met Henk Kerkmeijer bomen aan het verplanten was. Opeens kwam een dame van het Dorpshuis aangerend, die zei dat ik snel thuis moest komen. Op die dag werd mijn zoon Marcel geboren, 21 februari 1973”, glundert Hans. De bomen zijn een klein stukje verderop weer aangeplant, dichtbij het monumentale poortgebouw van de begraafplaats aan de Roeterdsweg.

In Almere-haven heeft Hans meegeholpen tijdens het ontginnen van dat gebied. “Het waren toen nog allemaal rietvelden en het was zo drassig dat je de auto aan de dijk moest laten staan. In een 2-mans helikopter met twee bussen dieselolie werden mijn collega en ik naar de kranen gebracht. De eerste keer in die helikopter kan ik mij nog wel herinneren, blij dat ik eruit was”, lacht Hans.

Henk, altijd in voor een geintje vertelt: “Ik weet nog goed dat we daar in de polder de luxe auto van de uitvoerder met een telekraan bovenop een flat hebben gezet, je had zijn gezicht moeten zien. ‘Potverdorie nog aan toe waar is mijn auto gebleven’, zei hij. Maar hij kon de grap wel waarderen, dat soort geintjes kon toen nog”, zegt Henk.

Hans heeft ook nog in Duitsland gewerkt, in Bremen heeft hij sloten gegraven als gevolg van de ruilverkaveling aldaar. Ook was hij betrokken bij de dijkverhoging tussen Lauwersoog en de Eemshaven in Groningen. Daar in Lauwersoog dronk hij op een avond met wat andere werkers aan de dijk een borreltje, waarbij twee politieagenten zich aansloten. Tegen middernacht werden die opgeroepen naar een plek in de haven waar een lichaam opgedregd was. De agenten zeiden: “Gaan jullie mee?” Dat deden ze. Door wat hij die nacht zag, heeft Hans nooit meer paling willen eten.

Kortgeleden verrichtte hij herstelwerkzaamheden aan de infrastructuur in Noord-Holland. Men wist de firma Jolink te vinden, want tevreden klanten vroegen hen weer, omdat ze goed werk hadden laten zien, of het nu voor huizenbouw, aanleg van infrastructuur was of andere grondverzetwerkzaamheden.

Ook Chris is jarenlang elders in het land aan het werk geweest. Zo heeft hij wel 20 jaar met de shovel in de polder gewerkt, o.a. in Lelystad en Almere, als bouwbegeleider. De brommer was intussen vervangen door een auto, waarmee hij elke dag heen en terug reed, zo'n 250 km. In Leeuwarden werkte hij anderhalf jaar en op het Oostrik en in de Vijfhoek wel elf jaar. Ook in Arnhem aan de Rijnkade en in Zwolle bij hotel

van der Valk begeleidde hij de bouwwerkzaamheden. Zijn laatste werk verrichtte hij op de Wijtenhorst in Schalkhaar. Zijn werk was zijn lust en zijn leven.

Door de aard van hun werkzaamheden, persoonlijke verantwoordelijkheid voor de taak verweg en dichtbij, soms jarenlang, ontstond er onbewust toch een soort specialisatie: Henk met shovel en kraan in de regio, Hans met machines voor wegen- en dijkenaanleg en later transport, Chris met de shovel in het grondverzetten. Hier en elders in het land.

Door de economische crisis in de jaren tachtig, waren de gebroeders Jolink genoodzaakt om zonder personeel verder te gaan. Dat was ook jammer omdat de werkweek in die tijd op vrijdag afgesloten werd met een weekendborreltje, waarbij al het personeel gezellig bij elkaar kwam op de zaak en daar de week, en dat niet alleen, besproken werd.

Binnenkort zal het bedrijf dus ophouden te bestaan. “We zijn nu alledrie 65-plussers en hebben lang genoeg gewerkt. Momenteel hebben we nog één shovel en de wagen. Als die zijn verkocht, dan stoppen we er mee”, zegt Henk toch enigszins geëmotioneerd. “Maar”, eindigt hij positief, “de naam Jolink als businessnaam wordt voortgezet door een zoon van Hans, die een bedrijf runt dat Marcel Jolink Transport heet en een zoon van Henk, Jan Willem, die als Automakelaar Jolink zorgt voor onafhankelijk advies en professionele begeleiding bij aanschaf en/of verkoop van uw auto”.

Henrica Judith van Nijnatten – Doffegnies (1898-1990)

Streekromanschrijfster uit Diepenveen

Lamberthe de Jong

De wieg van de schrijfster Riek (H.J.) van Nijnatten-Doffegnies stond in 1898 in Diepenveen. Daar groeit ze op als burgemeestersdochter tot ze op haar achttiende verhuist naar Den Haag. Om financiële redenen gaat ze in 1931 streekromans schrijven en dat blijkt een succes. Haar eerste boek *Grond*, verschijnt als feuilleton in het weekblad *Salland*. Bekende boeken zijn haar streekromans *Huis van Licht* en *Schaduw en Moeder Geerte*.

– Van goede komaf

Henrica Judith (Riek) Doffegnies wordt op 16 februari 1898 geboren op Oud Rande. Ze stamt uit een burgemeestersfamilie, want zowel haar vader Jan Willem Doffegnies (1865-1940) als haar grootvader Hendrik R. van Marle zijn burgemeester, respectievelijk van de gemeente Diepenveen en Deventer. Haar moeder is Petronella J.M. van Marle (1869-1935). Op Oud Rande bewonen haar ouders een gedeelte van het huis samen met de drie oudere broertjes Felix, Hendrik W.J. en Hendrik R. (de een vernoemd naar grootvader van vaders zijde, de ander naar moeders zijde). De familie Doffegnies staat in het zogenaamde 'blauwe boekje' ofwel Nederland's Patriciaat en is duidelijk van goede komaf.

Het gezin is goed bevriend met bewoners van landgoederen in de omgeving; vader gaat op jacht met baron Stratenus van Nieuw-Rande en met bankier Cappadose, eigenaar van landgoed Oostermaat. De grootouders Van Marle hebben een zomerverblijf op landgoed 't Schol in De Wilp en ook dat werd regelmatig bezocht.

In 1893 heeft vader Doffegnies nog plannen om het buitengoed Den Draaiom bij dorp Diepenveen te kopen, maar uiteindelijk geeft hij opdracht om een representatieve woning aan de Sallandsweg te bouwen. Dat wordt villa 't Clooster, dat in 1900 gereed komt. Er is veel personeel: twee dienstbodes, een koetsier, een huisknecht en een tuinman.

– Kanoën op de wetering

Riek vertelt in een interview in 1978 dat ze eenzaam is opgegroeid. Haar ouders willen bijvoorbeeld geen verjaarspartijtjes organiseren omdat vader niet de verantwoordelijkheid voor andere kinderen op zich

H.J. van Nijnatten-Doffegnies (1898-1990) in haar werkkamer, met haar twee dochters Cobie en Tuut

wil nemen. Ze vond dat niet heel erg, als ze maar konijnenhokken kreeg voor haar 42 konijnen... Verder zijn er thuis kippen, honden en een geit. Riek heeft ook een kano waarmee ze op de Zandwetering vaart en een fiets met voorop een mandje voor haar hondjes. Hoewel ze enigszins amicaal omgaat met de dorpsbewoners, wil haar vader dat zij afstand houdt. Tijdens de jaarlijkse kermis op het kerkplein, gaat Riek bij de draaimolen met een centenbakje rond. Haar vader is woedend... In het dorp gaat ze naar de lagere school en daarna naar de meisjes hbs in Deventer. Ze wordt gehaald en gebracht per auto. Vaak springen de dorpsjongens achterop en dat wil vader niet. (Volgens dorpsverhalen heeft hij de auto eens onder stroom gezet om de jongens weg te houden.) Op de hbs is zij bevriend met de latere schrijfster Madelon (Szekely-) Lulofs (1899-1958), die al heel jong in 1918 met broer Hendrik Doffegnies trouwt en naar een rubberplantage in Nederlands-Indië verhuist. Riek schrijft mooie opstellen, maar de directeur van de hbs beoordeelt ze negatief en noemt haar een 'prulschrijfster', waardoor zij behoorlijk wordt gefrustreerd.

→ Naar Den Haag

Het gezin Doffegnies verhuist in 1916 naar Den Haag, waar vader gaat rentenieren. De 18-jarige dochter Riek is daar niet blij mee, zij moet van de meisjes hbs af en zij verft (volgens haar dochters) haar slaapkamer uit woede helemaal zwart. Zij kan nu geen eindexamen doen en krijgt ook geen verdere opleiding. Vader vindt dat ook niet nodig, hij zal zijn dochter financieel blijven verzorgen. Vanwege de oorlog kan Riek niet naar kostschool in Zwitserland, maar in 1919 kan ze wel op reis en ze bezoekt samen met een bevriende familie een jaar lang Nederlands-Indië. Terug in Den Haag leert zij paardrijden en ontmoet ze op die manier haar echtgenoot Gerardus J.M.C. van Nijnatten (1898-1970), een bekend springruiter en luitenant bij de artillerie.

Riek en Gerard trouwen op 10 augustus 1921 in Den Haag en gaan wonen in de garnizoensplaatsen Amersfoort en in Arnhem. Ze krijgen twee dochters: Cobie (Petronella J.M.) in 1922 en Tuut (Maria G.A.F.) in 1925. Het gezin verhuist daarna veertien keer naar diverse garnizoensplaatsen.

→ Geen toelage meer

Tot 1929 ontvangt Riek een toelage van haar ouders. In het leger is de verdienste laag en zijn de kosten hoog: uniformen, ontvangsten, paard en een oppasser. Vader Doffegnies verliest echter veel van zijn beleggingen door de crisis in 1929 en de toelage stopt. Gerard zoekt een beter betaalde functie binnen het leger en Riek gaat schrijven. Van haar eerste boek Een stip op de kaart uit 1931 is helaas het manuscript verdwenen. Daarna schrijft ze Grond (later Duumkes Grond), dat dankzij de connecties van vroeger met uitgever Kluwer uit Deventer in 1934 als feuilleton in weekblad Salland verschijnt. Onderwerp is de oprukkende verstedelijking op het boerenland in de omgeving van Deventer. Riek krijgt er een honorarium van 50 gulden voor, gedeeltelijk in de vorm van boeken en zij kiest o.a. het boek Oud-Achterhoeks Boerenleven het hele jaar rond (1927) van schoolmeester Hendrik Willem Heuvel. Ze gebruikt hieruit veel uitdrukkingen in haar streekromans als Moeder Geerte uit 1939, dat in de Achterhoek speelt. Riek schrijft een aantal romans, die een goed beeld geven van het plattelandsleven op landgoederen, boerderijen en in dorpen in de negentiende en begin twintigste eeuw, vooral in Overijssel en in de Achterhoek. Een inspiratiebron is haar jeugd in Diepenveen en Deventer. De personages komen uit

Moeder Geerte (1939) is een van haar meest bekende streekromans

gegoede families of zijn rentmeester of vrijgevochten boeren. Ook schrijft ze enkele kinderboeken, toneelstukjes en kerstverhalen.

Tijdens de oorlog zit Gerard in krijgsgevangenschap in Polen en woont Riek in Hulshorst met de dochters. Daar heeft zij onderduikers in huis, o.a. een Engelse piloot. Na de oorlog ontvangt zij daarvoor het Verzetshedenkingskruis. In 1947 schrijft ze Het geheime dorp waarvoor het 'verscholen dorp' – een bosdorp met onderduikers – in Vierhouten als inspiratie dient.

→ Miljoen boeken

Uiteindelijk schrijft ze 21 romans tussen 1934 en 1977 en worden er in Nederland meer dan een miljoen verkocht via diverse uitgevers. Veel werk is vertaald in het Noors, Zweeds, Deens en Fins. Riek wordt veel geïnterviewd, geeft vaak lezingen en ontvangt honderden brieven, zelfs van klasgenoten van de lagere school in Diepenveen. Nog steeds wordt haar werk uitgeleend.

Gerard overlijdt in 1970 in Nunspeet, Riek in Doorn, twintig jaar later op 30 april 1990.

Meer informatie en een lijst van haar boeken en interviews zie www.wieiswieinoverijssel.nl

Riek Doffegnies woonde van 1900-1916 in het burgemeestershuis 't Clooster aan de Sallandsweg